20/06/2023

«Ετοιμάζω τόν λόγον»

Μητροπολιτικό Έργο / Ι.Μ. Μάνης

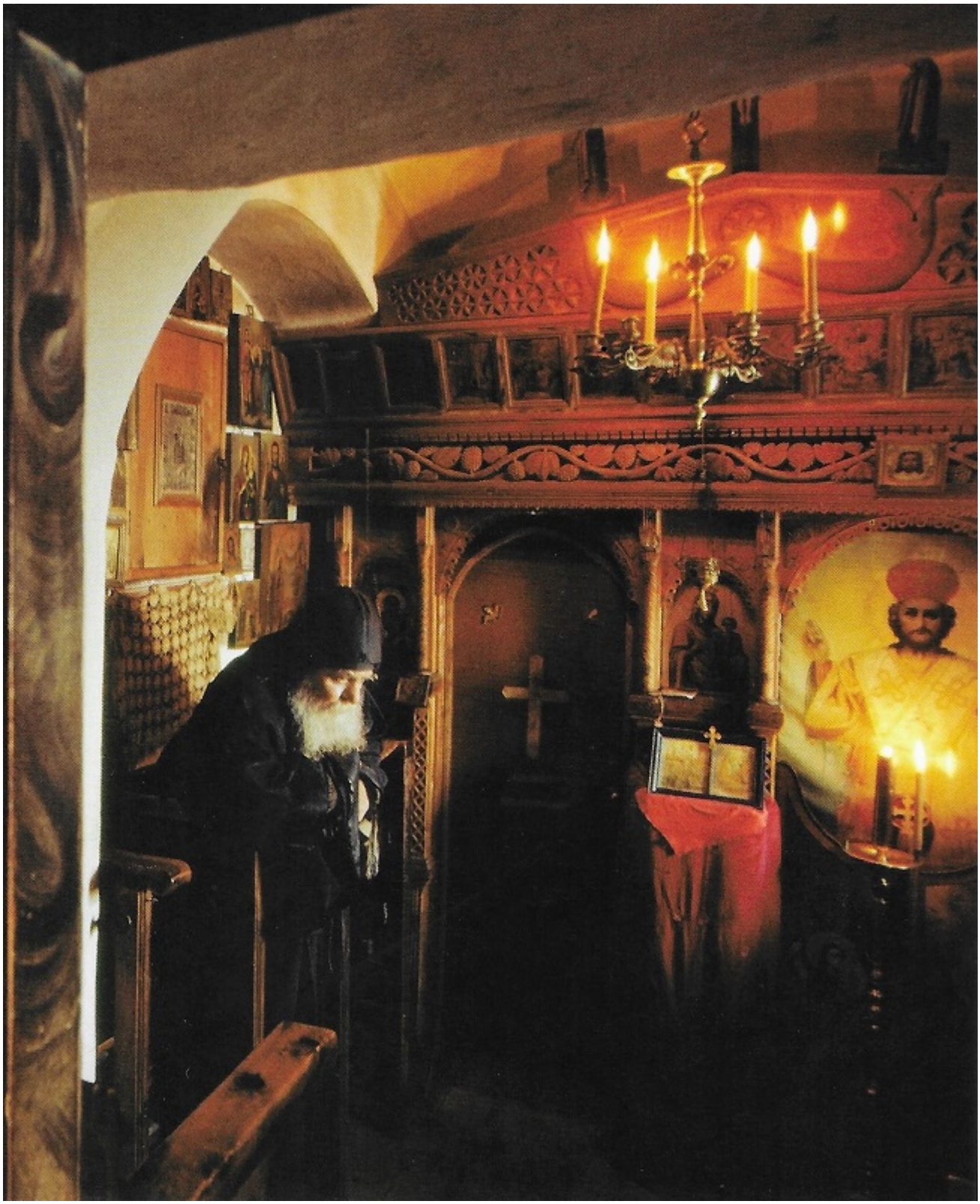

Τοῦ Σεβ. Μητροπολίτου Μάνης κ. Χρυσοστόμου Γ’

Ρώτησαν ἕνα γέροντα μοναχό. -Ἐσύ, τώρα τί κάνεις ἐδῶ, ὁλομόναχος στή σκήτη σου, τόσα χρόνια; -Καί ὁ μοναχός ἀπάντησε. -Ἑτοιμάζω τόν λόγον. -Ποιόν λόγον, τοῦ εἶπαν. -Τόν λόγο πού θά πῶ στόν Χριστό ἐνώπιόν Του κατά τήν κρίσιν, στήν Δευτέρα Παρουσία Του.

Ὁποία ἀπόκριση! Ὁποία φράση! «Ἑτοιμάζω τόν λόγον»! Μιά ὁλάκερη ζωή προετοιμασίας, ἑτοιμασίας γιά ἐκείνη τήν ἡμέρα. Μιά ὁλάκερη ζωή στήν ἄσκηση, στή νηστεία, στήν ἐγκράτεια, στή μάχη κατά τοῦ διαβόλου, στήν ἀδιάλειπτη προσευχή, στήν ἀφοσίωση στό Θεό. Ἑτοιμασία, προετοιμασία γιά Ἐκείνη τήν ἡμέρα. Ἡμέρα, γιά τήν ὁποία εἶπε ὁ Χριστός «οὐδείς οἶδεν, οὐδέ οἱ ἄγγελοι τῶν οὐρανῶν, εἰ μή ὁ πατήρ μου μόνος» (Ματθ. 24,36). Πρόκειται γιά τήν πραγμάτωση τῆς ἱκεσίας «καί καλήν ἀπολογίαν, τήν ἐπί τοῦ φοβεροῦ βήματος τοῦ Χριστοῦ».

Εἶναι ἀληθές, ὅτι στό 7ο ἄρθρο τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμεν, ὅτι ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστός πάλιν ἐρχόμενος μετά δόξης θέλει κρίνει ζῶντας καί νεκρούς. Ἤτοι: «Καί πάλιν ἐρχόμενον μετά δόξης κρῖναι ζῶντας καί νεκρούς, οὗ τῆς Βασιλείας οὐκ ἔσται τέλος».

Μέ τό ἄρθρο αὐτό τοῦ Συμβόλου τῆς Πίστεως ὁμολογοῦμε τήν πίστη μας στή Δευτέρα Παρουσία τοῦ Χριστοῦ κατά τήν ὁποίαν θέλει κρῖναι ὁ Χριστός ζῶντας καί νεκρούς ὡς Δικαιοκρίτης, ὡς ὡρισμένος ὑπό τοῦ Θεοῦ – Πατρός, κριτής ζώντων καί νεκρῶν καί ἕκαστος τῶν ἀνθρώπων θέλει ἀποδώσει λόγον τῶν ἔργων του. Διακηρύττει ὁ Κύριος: «Λέγω δέ ὑμῖν ὅτι πᾶν ρῆμα ἀργόν ὅ ἐάν λαλήσωσιν οἱ ἄνθρωποι, ἀποδώσουσι περί αὐτοῦ λόγον ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως» (Ματθ. 12,36). Τῷ ὄντι, ὁ κόσμος εἶναι πεπερασμένος. Κάποτε ἔγινε ἡ ἀρχή, κάποτε θά ἔλθει καί τό τέλος. Καί μετά ἔχουμε τήν μετά τήν ἱστορία τοῦ κόσμου, μία ἄλλη κατάσταση, τήν αἰωνιότητα. Κατά τήν Δευτέρα δέ Ἔλευσή Του, τότε, δέν θά ἔλθει ὁ Χριστός, ὅπως τήν πρώτη φορά, ταπεινός, ἀφανής, ὡς Νήπιον ἐν τῇ φάτνῃ, ἀλλ’ ὡς πανένδοξος καί λαμπρότατος, ὡς Βασιλεύς τῶν Βασιλέων καί ὡς ὁ Ἀδέκαστος Κριτής τῆς Οἰκουμένης, ὅλου τοῦ ἀνθρωπίνου γένους.

Συγκεκριμένα γράφει τό Ἱερό Εὐαγγέλιο: «Ὅταν δέ ἔλθῃ ὁ υἱός τοῦ ἀνθρώπου ἐν τῇ δόξῃ αὐτοῦ καί πάντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι μετ’ αὐτοῦ, τότε καθίσει ἐπί θρόνου δόξης αὐτοῦ καί συναχθήσεται ἔμπροσθεν αὐτοῦ πάντα τά ἔθνη» (Ματθ. 25, 31-32). Καί ὁ ἱερός ὑμνογράφος τῆς Κυριακῆς τῆς Ἀπόκρεω γράφει πολύ χαρακτηριστικά: «Ἠχήσουσι σάλπιγγες καί κενωθήσονται τάφοι καί ἐξαναστήσεται τῶν ἀνθρώπων

τρέμουσα φύσις ἅπασα» (Προσόμοια Ἑσπερινοῦ).

Καί ἔπειτα ἀναφέρει τό Εὐαγγέλιο: «Καί ἀφοριεῖ αὐτοὺς ἀπ’ ἀλλήλων ὥσπερ ὁ ποιμήν ἀφορίζει τά πρόβατα ἀπό τῶν ἐρίφων καί στήσει τά μέν πρόβατα ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, τά δέ ἐρίφια ἐξ εὐωνύμων. Τότε ἐρεῖ ὁ βασιλεύς τοῖς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ˙ δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ πατρός μου, κληρονομήσατε τήν ἡτοιμασμένην ὑμῖν βασιλείαν ἀπό καταβολῆς κόσμου» (Ματθ. 25, 32-34). Καί στή συνέχεια ἀναγράφει γιά τούς ἐξ εὐωνύμων: «Πορεύεσθε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τό πῦρ τό αἰώνιον τό ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καί τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ» (Ματθ. 25,41). Ἐνώπιόν μας ὁ Παράδεισος καί ἡ Κόλαση, οἱ δύο αὐτές πραγματικότητες. Καί τό ἱερό κείμενο παραθέτει ἀκόμη καί τά ἴδια τά λόγια τοῦ Ἀδεκάστου καί Ἀλαθήτου Χριστοῦ στό φοβερό ἐκεῖνο Βῆμα Του.

Ἀκριβής εἶναι ἡ διδασκαλία τοῦ Χριστοῦ γιά τήν ἔνδοξη Παρουσία Του καί τήν Τελική Κρίση καί στήν ἐπί τοῦ ὄρους ὁμιλία Του, ὅπου λέγει ὁ Χριστός ὅτι: «Οὐ πᾶς ὁ λέγων μοι, Κύριε Κύριε, εἰσελεύσεται εἰς τήν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, ἀλλ’ ὁ ποιῶν τό θέλημα τοῦ πατρός μου τοῦ ἐν οὐρανοῖς. Πολλοί ἐροῦσί μοι ἐν ἐκείνῃ τῇ ἡμέρᾳ˙ Κύριε Κύριε, οὐ τῷ σῷ ὀνόματι προεφητεύσαμεν, καί τῷ σῷ ὀνόματι δαιμόνια ἐξεβάλομεν, καί τῷ σῷ ὀνόματι δυνάμεις πολλάς ἐποιήσαμεν; Καί τότε ὁμολογήσω αὐτοῖς ὅτι οὐδέποτε ἔγνων ὑμᾶς˙ ἀποχωρεῖτε ἀπ’ ἐμοῦ οἱ ἐργαζόμενοι τήν ἀνομίαν» (Ματθ. 7, 21-23).

Ἐδῶ ὁ Χριστός κάμνει λόγον γιά τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν, γιά εἴσοδο σ’ αὐτή, γιά τό θέλημα τοῦ Πατρός, γιά ἐκείνη τήν ἡμέρα, γιά δίκαιη κρίση.

Γι’ αὐτή τήν μοναδική Ἡμέρα, τήν ἡμέρα τῆς Κρίσεως ὁμιλεῖ καί στίς Παραβολές Του: Στήν Παραβολή τῶν ζιζανίων (Ματθ. 13, 24-30), στήν Παραβολή τῆς σαγήνης (Ματθ. 13, 47-50), στήν Παραβολή τῶν δέκα παρθένων (Ματθ. 25, 1-13), στήν Παραβολή τῶν Ταλάντων (Ματθ. 18, 23-35), στήν Παραβολή τῶν ἐργατῶν τοῦ ἀμπελῶνος (Ματθ. 20, 1-16) καί στήν Παραβολή τῶν βασιλικῶν γάμων (Ματθ. 22, 1-14).

*

Ἔπειτα, «ἑτοιμάζω τόν λόγον» σημαίνει ἔχω μνήμη θανάτου. Αὐτή τήν μνήμη, τοὐτέστιν τήν ἐνθύμηση πού τυγχάνει λίαν οἰκοδομητική γιά τήν πνευματική ζωή τοῦ πιστοῦ. Στή Σοφία Σειράχ ὑπάρχει ἡ καταπληκτική φράση: «Μιμνήσκου τά ἔσχατά σου καί εἰς τόν αἰῶνα οὐχ ἁμαρτήσεις» (Σοφ. Σειρ. 7,36). Ἀλλά καί στήν «Κλίμακα» ὁ ἅγιος Ἰωάννης ὁ Σιναΐτης γράφει: «Ὅσπερ πασῶν τροφῶν ὁ ἄρτος ἀναγκαιότατος, οὕτω πασῶν ἐργασιῶν ἡ τοῦ θανάτου ἔννοια» (Λόγος ΣΤ’). ‘Ὅταν ὁ ἄνθρωπος ἔχει τήν συνείδηση ὅτι εἶναι θνητός, ὅτι ἰσχύει τό Ψαλμικόν, «ὡσεί

χόρτος αἱ ἡμέραι αὐτοῦ, ὡσεί ἄνθος τοῦ ἀγροῦ», πῶς νά μήν ἔχει αὐτοσυγκράτηση καί συστολή ἀλλά καί ἀπέχθεια ἔναντι τῆς ἁμαρτίας; Ἡ μνήμη θανάτου φέρει τήν συνεχῆ ἑτοιμασία γιά τήν ὥρα τοῦ θανάτου ἀλλά καί τήν μετά θάνατο ζωή ἐν οὐρανῷ. Λέγει ὁ ἅγιος Κοσμᾶς ὁ Αἰτωλός ὅτι «καλύτερος δάσκαλος δέν εἶναι ἄλλος ἀπό τόν θάνατον». Ἄλλωστε περιεχόμενο τῆς ὅλης χριστιανικῆς ζωῆς εἶναι καί ὁ ἐσχατολογικός στοχασμός καί προσανατολισμός, καθ' ὅτι ἡ μέλλουσα καί ἀναμενόμενη, ὄχι φαντασιοπληξία ἀλλά πραγματικότητα, βιώνεται ὡς πνευματική πρόγευση ἀπό τήν παροῦσα ζωή.

*

«Ἑτοιμάζω τόν λόγον» σημαίνει ἀκόμη ὅτι ζῶ σέ ἐγρήγορση. Ἐδῶ κατά κυριολεξίαν ἐφαρμόζεται, ὁ τοῦ Κυρίου λόγος, «γρηγορεῖτε καί προσεύχεσθε» (Μαρκ. 14,38) ἀλλά καί τοῦ Ἀπ. Παύλου ἡ προτροπή πρός τόν μαθητή του τόν Τιμόθεο: «Σύ δέ νῆφε ἐν πᾶσι» (Β' Τιμοθ., 4,5)˙ Ὁ πιστός δέν ὑπνώττει πνευματικῶς, δέν ραθυμεῖ ἀλλά σκέπτεται καί μέ τήν ὅλη του συμπεριφορά βρίσκεται σέ «ἑτοιμασία λόγου», τόν συνέχει «ἡ ἡμέρα ἐκείνη», ἡ θέση του ἀπέναντι στόν Δικαιοκρίτη, στό «Λογοθέσιον», ἡ ἀπολογία τῶν πράξεών του ὅταν «βίβλοι ἀνοιγήσονται» καί «φανερωθήσονται πράξεις».

Πραγματικά, οἱ λαμπάδες σβήνουν τοῦ ἐλαίου ἐξαντληθέντος καί ἐπέρχεται ὁ πνευματικός θάνατος τοῦ ἀμελοῦντος καί ραθυμοῦντος τήν ἐκτέλεσιν τοῦ καθήκοντος. Γι' αὐτό ἄσβεστη ὀφείλουμε νά κρατήσουμε μέ ἐγρήγορση, νήψη καί προθυμία, τήν λαμπάδα τοῦ πνευματικοῦ μας βίου, ἐπ' ἐλπίδι τοῦ μέλλοντος αἰῶνος. Καθ' ὅτι, ὅλοι μας πορευόμαστε, μετακινούμεθα ἀπό τήν σκιά αὐτῆς τῆς ζωῆς πρός τήν ἄλλη, τήν μεταθανάτια ζωή. Καί εἶναι ἀναμφισβήτητο τό γεγονός κατά τήν τοῦ Ἀπ. Παύλου διδασκαλία ὅτι τό ἀνθρώπινο σῶμα θάπτεται στή γῆ, σπείρεται ἐν φθορᾷ, ὡστόσο ἀνίσταται ἄφθαρτον, δηλαδή σπείρεται ἐν ἀτιμίᾳ γιά νά ἐγερθεῖ ἐνδόξως, θάπτεται ἐν ἀσθενείᾳ καί ἀναβλαστάνει ἐν δυνάμει. Γράφει ὁ Ἀπ. Παῦλος: «Δεῖ γάρ τό φθαρτόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀφθαρσίαν καί τό θνητόν τοῦτο ἐνδύσασθαι ἀθανασίαν» (Α' Κορ. 15,53).

*

«Ἑτοιμάζω τόν λόγον» σημαίνει προετοιμασία μέ αὐτογνωσία. Καθημερινό βίωμα τό «γνῶθι σεαυτόν», ἡ ἐξέταση τοῦ ἐσωτερικοῦ κόσμου σέ βάθος στά «κρυπτά τῆς καρδίας». Ἔτσι θά γίνει ἡ ἀπάρνηση τοῦ «ἐν τῇ ἁμαρτία νοός» καί τοῦ ὅλου ἁμαρτωλοῦ περιεχομένου τῆς προσωπικότητας καί συνάμα θά ἐγκαθιδρυθεῖ θεία γνώση καί λαμπρότητα ψυχῆς. Ὁ πιστός τότε ἑτοιμαζόμενος καθ' ἡμέραν γιά τήν Δευτέρα Παρουσία τοῦ Κυρίου θά ἔχει «ἄλλον νοῦν» καί «ἄλλους ὀφθαλμούς, ἐνδότερους τῶν ὀφθαλμῶν τούτων», καθ' ὅτι πλέον «πνεῦμα Θεοῦ θά κοινωνεῖ»

στή ψυχή του.

*

«Ἑτοιμάζω τόν λόγον» σημαίνει διαρκής μετάνοια. Δηλαδή, μέ τήν ἐξαγόρευση τῶν λογισμῶν, τήν συντριβή στό Ἱ. Μυστήριον τῆς Ἐξομολογήσεως καί Μετανοίας, αὐτός πού «ἑτοιμάζει λόγον» «ἀπεκδύεται τόν παλαιόν ἄνθρωπον... καί ἐνδύεται τόν νέον» (Κολ. 3, 9-10). Ἀποθνήσκει μετά τοῦ Χριστοῦ ὡς πρός τόν κόσμο τῆς ἁμαρτίας καί συσταυροῦται καί συνθάπτεται ἀλλά καί ὁρᾶ τόν Ἀναστάντα. Ἀγωνιζόμενος ἡμέραν τε καί νύκτα γίνεται πλέον «δοχεῖον» καί «πλῆκτρον» τοῦ Πνεύματος. Ἄλλωστε ἡ μετάνοια εἶναι ἕνας ἀτέλειωτος δρόμος καί ἰσχύει μέχρι νά κλείσουμε τούς χοϊκούς τούτους ὀφθαλμούς. Καί μόνον διά τῆς μετανοίας, ὅταν ἡ ψυχή καθαρθεῖ, τότε ὁ πιστός θἄναι ὁ ὁρῶν, ὁ «βλέπων», ὅπως ἦταν ὁ προφήτης τῆς Π. Διαθήκης, ὁ «ἐπόπτης τῆς θείας μεγαλειότητος» (Β’ Πέτρ. 1,16) καθ’ ὅτι «οἱ καθαροί τῇ καρδίᾳ τόν Θεόν ὄψονται» (Ματθ. 5,8).

*

«Ἑτοιμάζω τόν λόγον» σημαίνει τήρηση τῶν ἐντολῶν. Πρόκειται γιά τήν σύζευξη θεωρίας καί πράξεως. Δέν ἀρκεῖ μόνον ἡ γνώση τῶν θείων ἐντολῶν ἀλλά εἶναι καί τό ἑπόμενο ἀγωνιστικό στάδιο τῆς φυλάξεως καί τηρήσεως αὐτῶν. «Γνωστικός καί πρακτικός ὑπήντησαν ἀλλήλους, μέσος δέ ἀμφοτέρων εἱστήκει ὁ Κύριος», θά μᾶς πεῖ ὁ ἀσκητικός πατήρ Εὐάγριος ὁ Ποντικός καί ὁ ἅγιος Μάξιμος θά ὑπογραμμίσει ὅτι ὁ ἄνθρωπος εἶναι «ὁ μετά πράξεως γινώσκων καί μετά γνώσεως πράττων».

Τήρηση ὅλων τῶν ἐντολῶν καί τῶν δυσκόλων, γιατί ἐκεῖ δοκιμάζεται ἡ συνείδηση, ἡ ποιότητα τῆς πίστεως. Ἐκεῖ ἐδράζεται ἡ δύναμη τῆς ψυχῆς καί ἡ ἀξία τοῦ ἀληθοῦς χριστιανοῦ γιατί τελικά «ὁ ἔχων ἀγάπην ἐν Χριστῷ ποιησάτω τά τοῦ Χριστοῦ παραγγέλματα» (Κλήμης Ρώμης).

*

«Ἑτοιμάζω τόν λόγον» σημαίνει ζῶσα λατρεία τοῦ Θεοῦ. Μέ τήν προσευχή, τόν ἐκκλησιασμό, τήν συμμετοχή στή Θεία Μετάληψη. Στήν ἀδιάλειπτη προσευχή ἑτοιμάζεται ὁ λόγος, γιατί ἐκεῖ λέγει ὁ πιστός τό «Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ἐλέησόν με τόν ἁμαρτωλόν», στό ναό τοῦ Θεοῦ, ὅπου ἐκκλησιάζεται, καίει τό θυμιατήρι τῆς καρδιᾶς του καί εἰρηνεύει, στήν εὐχαριστιακή σύναξη ὅπου μεταλαμβάνει τῶν Ἀχράντων Μυστηρίων καί «κοινωνεῖ Χριστόν» καί προγεύεται τήν Βασιλεία τῶν Οὐρανῶν καί ἀναφωνεῖ «Μνήσθητί μου Κύριε ἐν τῇ Βασιλείᾳ σου».

*

Ἀπ’ ὅλα τά παραπάνω συμπεραίνουμε πόση βαρύτητα ἔχει ἡ φράση τήν ὁποία ἐπανειλημμένως ὡς ἐπωδό, βρίσκουμε σχεδόν σ’ ὅλη τήν ὑμνογραφία τῆς Ἐκκλησίας. Πρόκειται γιά τήν φράση: «Σωτηρία τῆς ψυχῆς». Γι’ αὐτό ἀκριβῶς παλαίομεν μέ τόν ἀντίδικον καί ἀγωνιζόμεθα «τόν καλόν ἀγῶνα τῆς Πίστεως». «Κυττάξτε τήν ψυχή σας» εἶναι ἡ σωστή συμβουλή καί γνώριζε ὅτι ὁ Παράδεισος εἶναι πλέον ἀνοικτός καί περιμένει.

Λοιπόν, «Ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ὁ Θεός, ἑτοίμη ἡ καρδία μου, ἄσομαι καί ψαλῶ ἐν τῇ δόξῃ μου» (Ψαλμ. 107,1) ὅτι «ἑτοιμάζω τόν λόγον».